



nationale ombudsman

Rapport

Gemeente Den Helder vroeg onterecht standaard om machtiging aan advocaten

Het oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de gemeente Den Helder gegrond.

Wat is er gebeurd?

De advocaten Badal en Meijer¹ dienen namens hun cliënten regelmatig aanvragen bijzondere bijstand in bij de gemeente Den Helder. De gemeente vraagt dan standaard om een machtiging. Volgens de advocaten is dit niet juist. Zij dienden daarom een klacht in bij de gemeente.

Wat was de klacht bij de gemeente?

Badal en Meijer klaagden erover dat de gemeente Den Helder standaard om een machtiging vraagt wanneer zij cliënten vertegenwoordigen. Volgens hen zouden advocaten niet standaard een machtiging hoeven te delen. In hun klacht wezen Badal en Meijer op een oordeel van de Nationale ombudsman hierover.² De ombudsman oordeelde bij een vergelijkbare klacht dat het niet terecht was dat een instantie een machtiging verlangde van een advocaat. Want instanties kunnen weliswaar om een machtiging vragen, maar daar moet wel een goede reden voor zijn.

Hoe reageerde de gemeente?

De gemeente vond de klacht niet gegrond. De gemeente gaf aan dat inwoners zich natuurlijk kunnen laten bijstaan door een advocaat, maar dat de advocaat zich dan wel bekend moet maken als gemachtigde. Volgens de gemeente waren er gevallen waarbij de advocaten Badal en Meijer een aanvraag indienden zonder een verdere toelichting of bekendmaking dat zij de betreffende inwoner vertegenwoordigden. In één van de gevallen bleek dat de inwoner ook een beschermingsbewindvoerder had. De gemeente gaf aan dat het in zo'n geval ook duidelijk moet zijn dat de beschermingsbewindvoerder bekend is met de vertegenwoordiging door een advocaat.

Wat is de klacht bij de Nationale ombudsman?

Badal en Meijer zijn het niet eens met de reactie van de gemeente en dienen hun klacht daarom in bij de Nationale ombudsman. Volgens de advocaten klopt het niet dat zij het niet kenbaar zouden maken dat zij cliënten vertegenwoordigen. Dat zij dat doen, blijkt volgens hen al uit het feit dat zij namens een inwoner een aanvraag indienen. En bovendien benoemen zij dit altijd in hun brieven. Badal en Meijer geven aan dat zij daarvoor met standaard templates werken, bijvoorbeeld het template:

"Bijgaand treft u aan de aanvraag bijzondere bijstand voor de advocaatkosten namens cliënt(e), de heer/mevrouw (geboortedatum: ...). Het aanvraagformulier is in opdracht van cliënt(e) getekend. Dit bericht is daarom tevens aan cliënt(e) verzonden."

De advocaten merken verder op dat het ook nog zou moeten blijken uit het feit dat alle aanvragen worden verstuurd vanuit zakelijke e-mailadressen waarin ook de gegevens van hun advocatenkantoor staan. Bovendien kan de gemeente bij twijfel nog in het online register van de Orde van Advocaten kijken. Volgens Badal en Meijer handelt de gemeente Den Helder dus niet correct door standaard om een machtiging te vragen.

¹ De advocaten zijn werkzaam bij hetzelfde advocatenkantoor.

² Rapport 1999/392, te vinden op de website van de Nationale ombudsman.

Hoe reageerde de gemeente?

Een onderzoeker van de ombudsman heeft de klacht aan de gemeente voorgelegd. In haar reactie liet de gemeente weten dat zij wel standaard om een machtiging vraagt aan elke advocaat die namens een inwoner een aanvraag bijzondere bijstand indient. De gemeente gaf aan dat de reden daarvoor is dat zij anders niet weet of die advocaat de wettelijk vertegenwoordiger is van de inwoner. Dat is anders bij bijvoorbeeld een bewindvoerder. Want dan is de bewindvoerder aangewezen door de rechtbank en dan is het duidelijk dat die als wettelijk vertegenwoordiger optreedt. Bij een advocaat is dit volgens de gemeente niet duidelijk, want een inwoner heeft niet standaard een advocaat die aanvragen indient voor bijzondere bijstand. Het moet dan wel ergens uit blijken dat de advocaat een inwoner vertegenwoordigt, aldus de gemeente.

Wat onderzoekt de Nationale ombudsman?

Na bovenstaande reactie besluit de Nationale ombudsman om de klacht verder te onderzoeken. De ombudsman doet dit onderzoek op basis van de volgende klachtformulering:

De advocaten Badal en Meijer klagen erover dat de gemeente Den Helder standaard om een machtiging vraagt wanneer zij cliënten vertegenwoordigen.

Achtergrond bij het onderzoek

Bij de schriftelijke opening van het onderzoek stuurde de ombudsman de bevindingen en onderstaande informatie mee over de wetsgeschiedenis:

"De wet biedt overheidsinstanties de mogelijkheid om aan advocaten een schriftelijke machtiging te vragen.³ Maar het is geen verplichting. Uit de totstandkoming van de wet blijkt dat de reden om de mogelijkheid op te nemen was dat instanties niet altijd kunnen weten wie wel en geen advocaat is.⁴ Zoals ook door Badal en Meijer werd aangegeven, heeft de Nationale ombudsman daarom eerder geoordeeld dat er wel een goede reden moet zijn om een advocaat om een machtiging te vragen. Wanneer het al duidelijk kan zijn voor een instantie dat betrokkene advocaat is, is het niet correct om een machtiging te vragen. Deze zienswijze volgt ook uit uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Ook de Raad van State concludeert dat de wetgever ervan uit is gegaan dat er geen machtiging zal worden gevraagd wanneer het voor het bestuur "redelijkerwijs duidelijk kan zijn dat de gemachtigde advocaat is".⁵ Het is in dit verband nog relevant om op te merken dat het vandaag de dag makkelijker te achterhalen is of iemand advocaat is dan ten tijde van de totstandkoming van de wet. Want tegenwoordig kan dit bij twijfel worden opgezocht via de website van de Orde van Advocaten."

Hoe reageerde de gemeente op de schriftelijke opening?

De gemeente laat weten dat zij nogmaals naar de klacht heeft gekeken en daarbij de informatie heeft betrokken die de ombudsman bij de opening heeft gedeeld. Op basis daarvan vindt de gemeente de klacht toch gegrond. Zij vindt het toch niet nodig om advocaten om een machtiging te vragen wanneer zij namens hun cliënten aanvragen bijzondere bijstand indienen. De gemeente geeft aan dit niet langer te zullen doen en het proces intern aan te zullen passen. De gemeente zal de advocaten Badal en Meijer hierover ook informeren.

³ Artikel 2:1, derde lid van de Algemene wet bestuursrecht: "Het bestuursorgaan kan van een gemachtigde een schriftelijke machtiging verlangen."

⁴ Zie de Memorie van Toelichting, Kamerstukken II 1988/89, 21 221, nr. 3., p. 49-50

⁵ Zie bijvoorbeeld de uitspraak ECLI:NL:RVS:2014:916.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Beoordelingskader

De Nationale ombudsman toetst de klacht van de advocaten Badal en Meijer aan het behoorlijkheidsvereiste van redelijkheid. Dit vereiste houdt in dat de overheid de verschillende belangen tegen elkaar afweegt voordat zij een beslissing neemt. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn.

Oordeel

Naar het oordeel van de ombudsman is de klacht van advocaten Badal en Meijer gegrond. Het was niet terecht dat de gemeente de advocaten standaard om een machtiging vroeg. De gemeente *mocht* dit wel doen: de wet biedt overheidsinstanties die mogelijkheid. Maar uit de wetsgeschiedenis blijkt ook dat de mogelijkheid om een machtiging te vragen bedoeld is voor die situaties waarin het niet duidelijk is of iemand advocaat is. De ombudsman vindt daarom dat instanties alleen om een machtiging zouden moeten vragen wanneer hierover onduidelijkheid bestaat of als er een andere goede reden is.

In dit geval was het voor de gemeente duidelijk dat Badal en Meijer advocaten zijn. Dit bleek onder andere uit hun correspondentie en e-mailadressen. Ook kende de gemeente hen omdat zij vaker aanvragen bijzondere bijstand deden. En als de gemeente het toch wilde controleren, dan kon zij nog in het online register van de Orde van Advocaten kijken. Het was daarom niet nodig om een schriftelijke machtiging te vragen. Door dit toch standaard te doen, wierp de gemeente een onnodige drempel op voor de advocaten.

De ombudsman neemt met instemming kennis van de reactie van de gemeente waarin zij aangeeft de klacht toch gegrond te vinden. Hij vindt het positief dat de gemeente haar werkwijze en processen aanpast en dat zij de advocaten nu niet meer om een machtiging zal vragen.

Conclusie

De Nationale ombudsman vindt de klacht van de advocaten Badal en Meijer over de gemeente Den Helder gegrond. Door de advocaten standaard om een schriftelijke machtiging te vragen wanneer zij cliënten vertegenwoordigden, schond de gemeente het vereiste van redelijkheid.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen